

[Kjelgaard]

kan man ikke generalisere derudfra – for der var ingen oplysninger om de pågældende virksomheders egenkapital og selvfinansieringsgrad. Den norske og den franske virksomhed var gamle, den franske tilsyneladende et gammelt, velkonsolideret familieforetagende, hvorimod den danske så ud til at være ny og meget mere rationelt indrettet. Med de konkurrencevilkår og den boligpolitik, en sådan virksomhed de senere år har levet under, kunne jeg forestille mig, at der ikke har været ret store muligheder for en virkelig konsolidering, og derfor er den investerede fremmedkapital sikkert betydeligt større end hos de udenlandske kolleger, og det giver selvfølgelig en meget større renteudgift.

Ifølge en beretning fra egnsudviklingsrådet var anlægsudgifterne pr. nyoprettet arbejdsplads i egnsudviklingsområderne i perioden 1974–76 202.000 kr. i gennemsnit, varierende fra ca. 100.000 kr. for en arbejdsplads i tekstilindustrien til knap ½ mill. kr. inden for hotelbranchen. Renteudgiften vil således afhænge af, hvilken branche virksomheden tilhører, men selv med den høje rentesats, man sædvanligvis har brugt i den slags undersøgelser, jeg omtalte, vil gennemsnitsrenteudgiften pr. arbejdsplads kun være ca. halvdelen af det, man har hævdet; måske lige bortset fra en arbejdsplads inden for landbruget.

Endelig glemmer man ofte at tage hensyn til, at ikke al fremmed finansiering forrentes med obligationsrenten. En stor del af de danske anlægsinvesteringer finansieres gennem udenlandske lån til en lav rente. Forskelle i de forskellige landes afskrivningsregler er svære at indkalkulere i regnestykkerne, men spiller ikke desto mindre en ikke uvæsentlig rolle også i finansieringen og dermed i renteudgifterne.

Man kalkulerer også med den samme rente af den investerede egenkapital, og det var ønskeligt, at den kunne forrentes med obligationsrenten. Det er desværre bare langtfra tilfældet. De faktiske renteudgifter for industrivirksomheder med mere end 20 beskæftigede er for 1976 opgjort til godt 2,4 mia kr., svarende til knap 5,5 pct. af værditilvæksten, hvorimod udgifterne til lønninger, gager og andre personaleomkostninger samme år androg ca. 25,6 mia kr. eller godt 10 gange så meget som renteudgifterne. Og det er mit indtryk, at nogenlunde det samme forhold

gør sig gældende også for årene efter 1976. Renteudgifterne udgør »kun« ca. 10 pct. af lønomkostningerne.

Nu kunne det, jeg her har sagt, lyde som et forsvar for den trods alt alt for høje rente. Det er absolut ikke tilfældet; jeg vil bare gerne forsøge at sætte tingene på plads, så det er tydeligt, at leveomkostningerne, eller lønomkostningerne rettere sagt, vejer ti gange så meget som renten, når vi taler om virksomhedernes omkostninger og dermed konkurrenceevne og beskæftigelsesmuligheder.

Trods det var det absolut ønskeligt med en lavere rente. Pengeinstitterne, der fra tid til anden bliver omtalt som den rå kapitalmagt, og som bliver kritiseret for at yde lån til studerende til samme rente, som man betaler til indskyderne, er ikke skyld i den høje rente; tværtimod ønsker de meget at få renteniveauet sænket væsentligt.

Skal vi finde en skyldner eller en syndebuk, er der faktisk kun én, nemlig det store uhyre, der hedder det offentlige. Det offentlige har i de senere år ført en ret forkvaklet boligpolitik og har haft et næsten uhæmmet forbrug. Trods et stadig stigende skattetryk slår indtægterne ikke til, og man har i stadig større omfang måttet begive sig ud på låne markedet. Havde man gjort noget mere for at stimulere den private opsparring, havde situationen ikke tegnet så mørkt, men når efterspørgslen efter kapital overstiger udbuddet, stiger prisen selvfølgelig, og det vil i dette tilfælde sige renten. Og når den indenlandske kapital er brugt op, må man låne i udlandet.

Det er foruroligende, at den danske udlåns gæld i de sidste tre år er steget med ca. 30 mia kr., og der er udsigt til, at den fortsat vil blive forøget. Men det mest foruroligende ved det er, at den af sig selv stiger stærkere end den danske produktion, takket være vores økonomiske politik – eller mangel på samme – og forskellen i vores og de långivende landes inflationsrater.

Norge, der i forhold til omverdenen er i en lignende situation, har et væsentligt lavere renteniveau. Er det måske også Danmarks Nationalbank, der fører en forkert politik?

Hvornår går det op for regeringen og for den sags skyld også formanden for skatte- og afgiftsudvalget, at det er nødvendigt med en betydeligt større privat opsparring? Havde opsparringen været 10 mia kr. større om året i